

Lentetaferelen - 2017

Uitgave van de Vereniging Vrienden van het Bewaarde Land

Lieve lezers,

Het is nog lente maar het leek de laatste dagen al volop zomer. De kinderen in het Bewaarde Land hadden het soms zwaar met al die warmte. Hoewel, zwaar? Wat is er nou leuker dan rennen door het hete zand, je boterhammetje opeten en je sapje opdrinken onder een dikke eik en daarna even dommelen op één van zijn takken? Daarna hebben we weer voldoende energie voor het volgende spel.

Aan het eind van de ochtend plukken we kruiden waar vrouw Fleur heerlijke soep van maakt. Wel eerst goed uitzoeken, want we willen natuurlijk geen giftige kruiden in de soep. Maar de meeste kinderen hebben goed opgelet: zelden zit er een verkeerd blaadje in de kruidentasjes.

De scholen betalen voor het bezoek aan het Bewaarde Land. Maar de bijdragen van de Vrienden zijn zeer welkom, voor een kruidencursus voor de vrouwtjes Fleur, een workshop spelvormen voor wachters of het repareren van een kapotte tent.

Op vrijdag 30 juni zijn de leden van harte welkom op de Algemene Leden Vergadering. We beginnen om 19.00 uur bij de tent in Meijendel (in de buurt van de boerderij). Vanaf 20:00 maken we een heerlijke avondwandeling in het Bewaarde Land. Neem je familie en vrienden mee!

Tot ziens, Merel / Aad

Aan dit nummer werkten mee :

Els Baars, Henk van Haastregt, Jans Lippold, Sonja Meijer en Aad de Vette

Jouw eigen bijdrage :

Heb je een leuk verhaal, foto of gedicht uit het Bewaarde Land? Stuur het naar vrienden.bewaarde.land@planet.nl

Het **Praatstokje** is een uitgave van de Vereniging Vrienden van het Bewaarde Land. Word jeugdlid door € 7,50 over te maken op NL71 INGB 0004 8687 24. Volwassenen lid voor € 17,50 per jaar. Donateur voor elk bedrag. Stuur je adresgegevens naar onze ledenadministratie : vrienden.bewaarde.land@planet.nl of : Vereniging Vrienden van het Bewaarde Land, Clara Visserplaats 1, 2331 BN Leiden

De schaapherder

In de afgelopen maanden zijn de kinderen en de wachters in Meijendel regelmatig in contact gekomen met de schaapherder en zijn koppel schapen en twee bordercollies.

De schapen zorgen dat het Bewaarde Land open blijft, want door de uitstoot van uitlaatgassen (stikstof) en het verminderen van de konijnenstand, groeien de duinen dicht met gras en krijgen ook de rimpelroos en brandnetel de overhand. Gelukkig zijn schapen dol op deze planten.

"Schapen drijven is een samenspel tussen schaapherder en hond, een training die al begint als pup tot ruim een jaar", zegt de schaapherder. De bordercollies zijn echt de maatjes van de herder. Op commando van de herder houden zij de schapen onder controle.

De medewerking van bezoekers aan het Bewaarde Land is belangrijk. Vooral het kort aan de lijn houden van honden. Schapen slaan in paniek op hol als er een hond op hen af komt rennen. Soms raakt de herder op deze wijze een schaap kwijt. Meestal vindt hij ze na een paar uur gelukkig wel terug.

Wilg / Sonja

DE KLEREN VAN DE MEES

Verhaal uit het boek "Natuurverhalen" van Els Baars. Voor meer informatie over de natuurverhalen van Els, zie haar website : www.natuurverhalen.nl

Koolmezen en pimpelmezen vertoeven 's winters graag in onze tuinen. Als ze zich weer eens te goed doen aan de pinda's en vetbollen die je voor ze hebt opgehangen, kijk dan eens naar de zwarte borststreep van de koolmees. Je zult zien dat die bij de een breder is dan bij de ander. En hoe breder hoe aantrekkelijker. Dat vinden althans de koolmeesvrouwtjes. En pimpelmeesvrouwen vallen voor de man met het mooiste blauwe petje. In dit verhaal lees je hoe de mezen aan hun 'stropdas' en 'hoedje' zijn gekomen :

"We hebben grote problemen. De mensen pikken steeds meer van ons grondgebied in. Daar moeten we wat aan doen!" De vogels schreeuwden door elkaar heen op de grote wei waarop ze zich hadden verzameld. Ze maakten zich zorgen. Grote zorgen. Eeuwenlang hadden ze in voorspoed geleefd, maar nu werd hun leefgebied steeds kleiner, afgepakt door de mensen die er huizen, fabrieken en boerderijen op bouwden.

"We doen het niet goed. De mensen doen het beter. Veel beter. Er komen er steeds

meer en ze hebben mooie, warme nesten en genoeg te eten," krijste de ekster. "Hou even je snavel!" zo klonk de metalen stem van de koolmees. "Ik heb een voorstel. Laten we gaan onderzoeken waarom de mensen het zo veel beter doen dan wij." De pimpelmees voegde daar met haar heldere, hoge stem aan toe: "Wij koolmezen en pimpelmezen wonen dicht bij de mensen. Vanuit de bomen kunnen we goed zien wat ze doen. Laten we eens een jaar goed opletten en kijken wat we van ze kunnen leren." Dat vonden de dieren een goed voorstel.

Na een jaar kwamen de vogels opnieuw op de grote wei bij elkaar, benieuwd naar wat de mezen te melden hadden. Toen ze hun bevindingen kwamen vertellen, waren de vogels verbaasd over het nieuwe uiterlijk van de kleine vogels. De pimpelmees tjilpte: "Het succes van de mensen is te danken aan hun kleren. Hoe mooier ze gekleed zijn, hoe succesvoller ze zijn. De rijken mannen dragen mooie jassen en hoeden en de vrouwen dragen een vrolijk gekleurde jurk en

hebben een fleurig hoedje op de kop. Kijk zoals ik." De pimpelmees zag er parmantig uit in de gele jurk onder een deftige groen-blaauwe jas en het blauwe hoedje stond schattig.

De koolmees piepte: "Geslaagde mannen dragen een stropdas over een zijden hemd en een zwarte hoed op de kop. De meest succesvolle mannen hebben een brede stropdas. Kijk net als ik." De koolmees zag er gedistingeerd uit. Hij droeg een zwarte hoed en onder zijn deftige groene jas zag je een brede zwarte stropdas over zijn gele overhemd. "Sinds we ons kleden zoals de mensen gaat het beter met ons," vervolgde de kleinere koolmees, "we zijn zo succesvol dat de mensen ons belonen. Ze hangen eten voor ons in de bomen en geven ons houten nesten om onze kinderen veilig in groot de brengen. Daardoor hebben we dit jaar meer kinderen veilig kunnen opvoeden!" De koolmees eindigde met een advies: "Mensen doen het zo goed door hun kleding. We raden jullie aan om je net zo te kleden als wij, als mensen!"

Maar toen begon het gekrakeel opnieuw. De meeste vogels hadden daar geen zin in. Maar de koolmezen en pimpelmezen bleven erbij dat kleren niet alleen de man maken maar ook de mees...

Els Baars

Contributie of donatie?

De Vrienden van het Bewaarde Land kennen leden en donateurs :

- Leden hebben stemrecht tijdens ledenvergaderingen en betalen jaarlijks een **contributie** van € 17,50 voor volwassenen en € 7,50 voor kinderen. Het bedrag van de contributie is een minimum. Een hogere bijdrage is welkom.
- Voor donateurs geldt geen minimumbedrag, de **donatie** is vrij en we verwachten ook niet ieder jaar een donatie. Donateurs hebben geen stemrecht tijdens ledenvergaderingen.

Heb je in 2017 nog geen contributie betaald of donatie gedaan? Doe het dan vandaag. Maak je contributie of donatie over naar de Vereniging Vrienden van het Bewaarde Land te Leiden met IBAN nummer NL71 INGB 0004 8687 24.

Zelf dennenthee maken: ontdek de voedingswaarde van dennennaalden

Een kop dennenthee zit vol vitamine C en vitamine A en het is ook nog lekker!

Hoe herken je dennennaalden?

Voordat je kunt beginnen moet je eerst dennennaalden plukken. Maar hoe herken je een den? Daar is een makkelijk foefje voor. Den begint met een d van duo. Je zoekt dus naar naalden die in een setje van twee = DUO aan de boom groeien.

Wanneer kan ik het beste dennennaalden plukken?

Iedere boom heeft zijn eigen smaak. En de beste smaak en gezondste naalden zijn in de jonge toppen van de boom te vinden. De beste tijd om te plukken is tussen maart en mei omdat er dan jonge aangroei is. Probeer een jonge boom te vinden en pluk altijd vanaf borsthoogte zodat je geen naalden met bijvoorbeeld honden- of menselijke urineresten oogst. En proef twee naalden zodat je zeker weet dat je thee een optimale smaak krijgt.

Hoe maak je zelf dennenthee?

Pak een bosje naalden, wat je over hebt kun je het makkelijkst in een glas bewaren. Snijd het bosje in kleine stukjes. Dennennaalden zijn hard van structuur. Een mesje met scherpe kartels werkt makkelijk omdat je dan als het ware door het bosje heen kunt zagen.

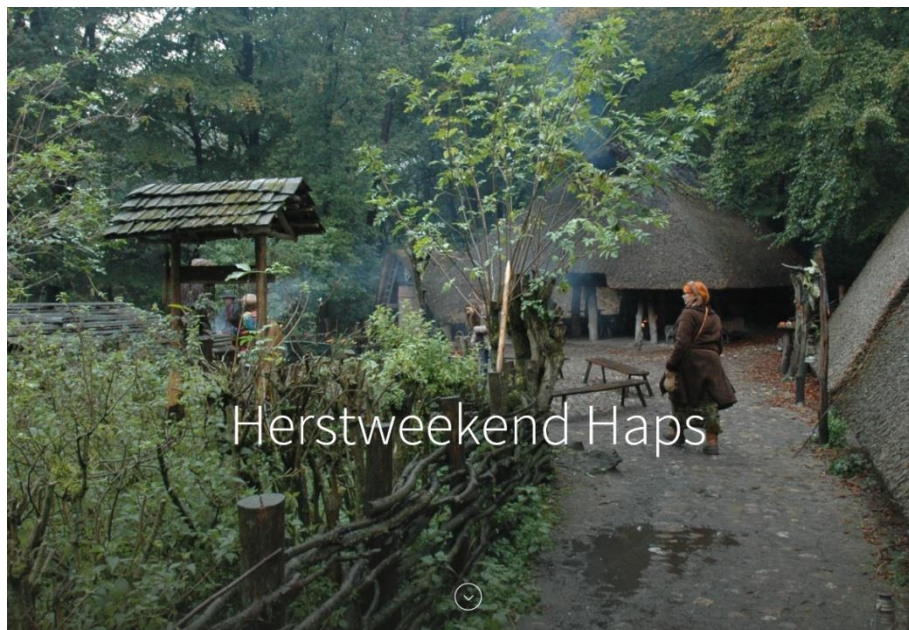
Zet een gevulde waterkoker aan en doe het kokende water samen met de naalden in een pan en laat het geheel 20 minuten trekken. Je merkt dat de naalden tegen de tijd dat je wil gaan drinken allemaal netjes op de bodem liggen. Voor consumptie nog even het water goed verhitten, 5 minuten laten staan, roeren en met de soeplepel door een zeef aan je theekop toevoegen.

Je ruikt en proeft het bos gelijk!

Vrouw Fleur / Sonja

Uitnodiging Herfstkamp Haps

Twee keer per jaar gaan de vrienden van het Bewaarde Land, wachters, fleuren en hun gezinsleden een weekend naar het prehistorische dorpje Haps op de Veluwe. Sommigen nemen zelfs hun vrienden mee. En jij bent ook welkom!

Haps is zo'n beetje het Bewaarde Land in het kwadraat. Stoere mannen met woeste baarden hebben jaren geleden boerderijen en hutten gebouwd van dikke boomstammen en riet voor op de daken. Het dorpsplein is bestraat met zwerfkeien. En rondom het kampvuur zingen de bewoners liederen onder

begeleiding van grote trommels. 's Nachts is het pikkedonker en ijzig koud.

Stroom is er niet, dus alles gaat met de hand, het malen van het graan, het kneden van het deeg, het snijden van de groenten en het hakken van het hout. Om elkaar iets te vertellen moet je soms een stuk lopen, want er is ook geen internet. Koken doen we boven een vuur en afwassen onder de bron.

Dat lijkt allemaal behelpen, maar het is hartstikke leuk! Wie eenmaal geweest is, wil ieder jaar weer terugkomen. Helaas zijn er maar 60 slaapplekken in de boerderijen. Dus wees er op tijd bij om in te schrijven. Om te weten wanneer de inschrijving begint: hou je email in de gaten of

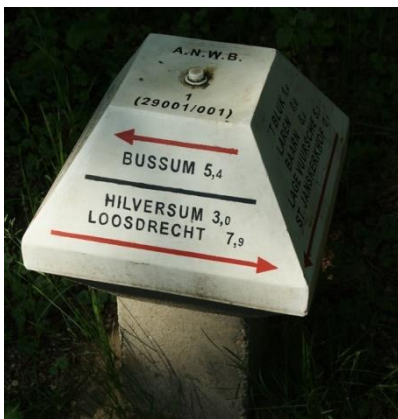
like onze Facebookpagina : www.facebook.com/PaasweekendHaps.

Merel / Aad

Hoe kom ik weer thuis?

In de reeks artikelen over overleven in de natuur ("survival") hebben we al behandeld : het maken van vuur, het maken van onderdak, het maken van touw, het zoeken van water en het overleven van kou. Dit keer gaan we kijken hoe je de weg terug vindt naar de bewoonde wereld als je verdwaald bent.

Meestal ken je het bos wel waar je in wandelt. Of je wandelt met iemand die het bos goed kent. Wie een onbekend bos ingaat, neemt een plattegrond mee of tegenwoordig vaak een mobieltje met een navigatie-app. Maar wat als je verdwaalt, je kaart verliest of de accu van je mobieltje is leeg? Ben je dan reddeloos verloren of is er nog hoop om de bewoonde wereld terug te vinden?

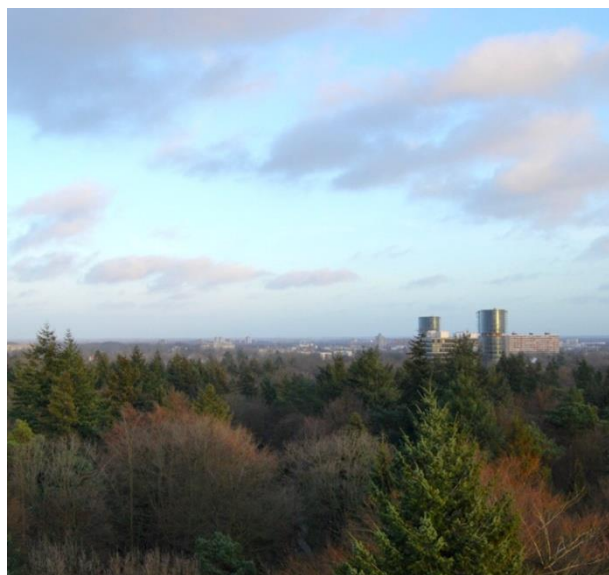
We beginnen met de meest simpele oplossingen. In de meeste bossen zijn, heel vriendelijk, borden neergezet op kruisingen van paden. Vind je zo'n bord, kies dan de dichtstbijzijnde bestemming, en blijf die bestemming volgen totdat je er bent. Als je gewoon kunt doorlopen, dan loop je ongeveer 5 km per uur. Dus als je ziet "Amersfoort 7 km", dan doe je daar ongeveer anderhalf uur over.

Zijn er geen borden, dan kun je de weg vragen aan andere mensen, als die er lopen. Hou er wel rekening mee dat die mensen het soms ook niet goed weten, of dat ze het wel goed zeggen, maar dat je het niet goed begrijpt. Ook zijn er wel eens mensen die je voor de grap de verkeerde kant op sturen. Als je daar rekening mee houdt, en af en toe nog eens vraagt aan iemand anders, dan kom je waarschijnlijk wel thuis.

Maar wat nu als er geen borden staan en geen mensen zijn om de weg aan te vragen. Dáár gaat dit stukje eigenlijk over. Maak gebruik van zo veel mogelijk zintuigen, in ieder geval van je ogen en je oren. Maar als je bijvoorbeeld weet dat er aan de rand van het bos een popcorn-fabriek staat en je ruikt duidelijk popcorn, dan is het mis-

schien een goed idee om tegen de wind in te gaan lopen als je in de buurt van die fabriek wilt uitkomen.

Klim op een hoog punt, op een heuvel of in een boom, om de kijken of je iets bekends ziet om naar toe te lopen. Je moet dan wel zorgen dat je die kant op blijft lopen. Dat kan bijvoorbeeld door de zon in de gaten te houden. Dus als je naar een kerktoeren kijkt en de zon staat rechts van je, dan moet je tijdens het lopen zorgen dat de zon rechts van je blijft. Zo voorkom je dat je rondjes gaat lopen. Als je een kompas hebt, dan is het helemáál makkelijk.

Je kunt ook letten op geluiden. Soms hoor je het geluid van een weg, vrachtwagens, motoren of ziekenauto's. Je kunt er naar toe lopen, maar je kunt er ook voor kiezen om de weg rechts of links te houden, als je weet dat je dan bij een hek of een fietspad zal uitkomen.

Als je in de duinen loopt, dan hoor je soms de zee. Ook dan kun je er voor kiezen om er naar toe te lopen, of juist er langs of er vanaf. Gebruik ook dan de zon of een kompas om te zorgen dat je geen rondjes gaat lopen.

Als je het ècht niet weet, dan is het beste om één kant op te blijven lopen. Zorg dat je geen rondjes loopt, door de zon in de gaten te houden of goed op je kompas te letten. Vooral in Nederland komt je dan na een paar kilometer altijd wel een weg of een dorp tegen. Het beste is natuurlijk om niet te verdwalen. Maar als je wilt oefenen in verdwalen, doe het dan in Nederland!

Merel / Aad

Verdwalen

Het bos is erg groot
Je kan er zo verdwalen
Maar dat gebeurt niet
door Patrick door Merel

Verdwalen is leuk
Even niet weten waar ik ben
Dan vind ik de weg

Een walrus in het Bewaarde Land

Ik wil me graag voorstellen bij de Vrienden van het Bewaarde Land.

Mijn naam is Jans Lippold, maar in het Bewaarde Land in Meijendel ben ik al enige jaren bekend als: Walrus.

Voorheen was ik hovenier en schoffelde ik regelmatig al die kruiden weg, die we nu verzamelen. Toen heette het onkruid te zijn en nu is het voedsel. Na enige jaren werken in het Bewaarde Land, ben ik deze kruiden toch gaan waarderen. En ik vind het leuk om op een speelse manier aan kinderen door te geven dat de natuur vol snoepjes zit.

Elke dag in het Bewaarde Land is voor mij een feestje. Ik geniet van de bewonderende blikken van de kinderen als ik hun enkele geheimen van het bos verklap. Van de rups die poept of het belevingspad of het regenboogspel en noem maar op.

Ik zie er naar uit om al mijn collega's te ontmoeten tijdens een Bewaarde Landsessie of bij een wandeling van de Vrienden van het Bewaarde Land.

Walrus / Jans

Bestuur

Voorzitter	Henk van Haastregt	Achterweg 57	2242 JX Wassenaar
(Visarend)	070-5111430	henk.haastregt-van@ziggo.nl	
Secretaris	<naam>	<adres>	<pc><woonplaats>
(<BWL-naam>)	<telefoonnummer>	<emailadres>	
Penningmeester	Aad de Vette	Clara Visserplaats 1	2331 BN Leiden
(Merel)	071-5318854	aad.de.vette@planet.nl	
Lid	Jans Lippold	Azurietkade 69	2332 LB Leiden
(Walrus)	071-5316165	lippoldjans@gmail.com	
Lid	Sonja Meijer	Rooversbroekdijk 17	2161 LM Lisse
(Wilg)	0252-419475	scmeijer@gmail.com	

Praatstokje in kleur

Het drukken op papier in kleur is duur. Wil je het "Praatstokje" in kleur zien, geef dan je e-mailadres door via vrienden.bewaarde.land@planet.nl en je krijgt het via de email in de originele kleuren.

Aanmelden als vriend(in)

Een kind kan voor € 7,50 per jaar (t/m het 18e jaar) **jeugdlid** worden van onze vereniging, **volwassen lid** voor € 17,50 per jaar of **donateur** voor elk bedrag.

Meld je aan per e-mail bij: vrienden.bewaarde.land@planet.nl of per post naar Clara Visserplaats 1, 2331 BN Leiden, met onderstaande strook:

Naam: Geb. jaar
Voor jeugdleden

Adres:

Postcode: Woonplaats:

e-mail adres:

Voor toezending Praatstokje en korte berichten

Ja, O ik wil jeugdlid worden, O ik wil lid worden, O ik wil donateur worden
Overmaken op NL71 INGB 0004 8687 24 t.n.v. Vereniging Vrienden van het
Bewaarde Land, onder vermelding van de locatie die uw voorkeur heeft :

☐ Meijendel of ☐ Den Haag
of ☐ Gooi en Eemland of ☐ algemeen

Vereniging Vrienden van het Bewaarde Land

Clara Visserplaats 1

2331 BN LEIDEN

AGENDA - AGENDA - AGENDA - AGENDA - AGENDA

Za 10 juni 2017 van 10:00 tot 17:00 uur : Bijenmarkt Leiden

De Vrienden staan op de jaarlijkse Bijenmarkt in Leiden met een informatiekraam en delen onze heerlijke kruidensoep uit. Meer informatie op internet www.deleidsebijenmarkt.nl.

Vr 30 jun 2017 van 19:00 tot 20:00 : Algemene Ledenvergadering (ALV)

De Vrienden van het Bewaarde Land bespreken het jaarverslag van 2016, de gang van zaken in 2016 en de plannen voor 2017 en 2018. Alle leden zijn welkom om mee te praten. Aanmelding via email vrienden.bewaarde.land@planet.nl

Vr 30 jun 2017 van 20:00 tot 22:00 : Zomeravond wandeling

Aansluitend op de ALV wandelen we in het Bewaarde Land Meijendel. Vrienden van het Bewaarde Land en hun gezinsleden zijn van harte welkom. Aanmelding via email vrienden.bewaarde.land@planet.nl

Za 21 okt en zo 22 okt 2017 : Haps Herfstkamp

Via email en www.facebook.com/PaasweekendHaps hoor je als inschrijving start.